

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av vissa särskilda bestämmelser om rätt domstol i mål angående tjänstefel av postförvaltare, postiljon eller postförare.

Genom en den 19 mars 1930 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 214, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående upphävande av vissa särskilda bestämmelser om rätt domstol i mål angående tjänstefel av postförvaltare, postiljon eller postförare.

Härigenom förordnas som följer:

Vad i kungörelsen den 9 november 1836 (nr 34) och förklaringen den 25 augusti 1837 (nr 37) över samma kungörelse förordnats om rätt domstol i mål angående tjänstefel av postförvaltare, postiljon eller postförare var der härmed upphävt; och skall i följd härav om rätt domstol i sålunda avsedda mål gälla vad i lag i allmänhet finnes stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1930 men skall icke äga tillämpning å mål, som anhängiggjorts dessförrinnan.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej här nedan lämnas, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen.

Från den allmänna bestämmelsen i 10 kap. 21 § rättegångsbalken, att »brott och missgärningsmål, svårare och mindre, rannsakas och dömes där gärningen gjord är, evad rätt han eljest hörer till, som brutit», finnas åtskilliga undantag. Sålunda har enligt särskilda författningar råd-

*Särskilda
forumbestäm-
melser.*

husrätt att, oavsett om den är forum delicti — den domstol, inom vars domvärjo brottet blivit begånget — upptaga vissa brottmål, såsom mål rörande förbrytelser mot tryckfrihetsförordningen och tullstadgan samt brottmål, vilka böra bedömas efter sjölagen. Hit höra ock de i kungörelsen angående upphörande av posträtter m. m. den 9 november 1836 och förklaringen den 25 augusti 1837 över samma kungörelse givna bestämmelserna, att mål angående åtal mot postförvaltare för tjänstefel lyda under rådhusrätten i den stad, där postkontoret finnes, men under rådhusrätten i länets residensstad, om kontoret är beläget å landet, samt att mål rörande förbrytelse och försummelse i tjänsten av postiljon eller postförare skola handläggas och dömas vid rådhusrätten i residensstaden för det län, där förbrytelsen timat.

De särskilda bestämmelser rörande forum för mål angående tjänsteförbrytelser av vissa postfunktionärer, som sålunda givits genom nyssberörda författningar, hava ursprungligen tillkommit för att tillgodose kravet på en snabbare handläggning av ifrågavarande mål än som häradsrätternas dåvarande organisation kunde erbjuda. Sedan förhållandena därutinnan såtillvida ändrats, att kravet på snabbhet i rättegången, särskilt i mål, där den tilltalade hålles häktad, numera kan i betydligt större utsträckning än förut uppfyllas jämväl av häradsrätterna, har under senare tid vid upprepade tillfällen fråga väckts om upphävande av ifrågavarande särskilda forumbestämmelser. Rörande de uttalanden, som i sådant avseende tid efter annan från olika myndigheter avgivits, får utskottet hänvisa till propositionen.

Propositionen. Genom förevarande proposition föreslås, att de i 1836 års kungörelse och 1837 års förklaring innefattade speciella bestämmelserna om forum i mål angående tjänstefel av vissa postfunktionärer skola upphöra att gälla från och med den 1 juli 1930, i följd varav i fråga om rätt domstol i sålunda avsedda mål därefter skall gälla vad i lag i allmänhet finnes stadgat.

Departementschefen har vid förslagens remitterande till lagrådet anført, bland annat, att de skäl, som på sin tid föranlett utfärdandet av 1836 års kungörelse, numera förlorat sin giltighet. Någon egentlig tidsbesparing kunde sålunda icke vinnas genom gällande ordning. De mål, varom här vore fråga, avsåge som regel tillgrepp och förskingring i tjänsten. I dylika mål hölles de tilltalade i allmänhet häktade. Då numera enligt lagen den 2 juni 1922 rannsaking med häktad skall börjas snarast möjligt, inför rådstuvurätt senast å åttonde dagen och inför häradsrätt senast å fjortonde dagen från den dag, anmälan om häktingen inkommit, skulle således genom att rådstuvurätt vore forum högst en vecka kunna vinnas. Ifrågavarande bestämmelser innefattade ej heller längre någon lättnad i avseende å åtalens utförande eller iakttagandet

av det allmänna rätt. På dessa och ytterligare anförda grunder tvekade departementschefen icke att förorda upphävandet av ifrågavarande särskilda forumbestämmelser.

När frågan om ifrågavarande särskilda forumbestämmelsers upphävande tidigare varit på tal, har såsom skäl däremot huvudsakligen åberopats fördelen av att postförvaltaren kunde för alla av honom begångna förbrytelser i tjänsten lagföras inför en och samma domstol och att postiljon eller postförare kunde för alla tjänsteförbrytelser, som han begått inom ett län, åtalas vid rådstuvurätten i länets residensstad. Detta åter medförde, att vid ovisshet, varest inom ett län en dylik förbrytelse begåtts — något som med hänsyn till de speciella förhållandena vid dessa brott stundom kunde inträffa — ingen tvekan kunde råda om vilken domstol som vore den rätta.

Frågan har emellertid i viss mån kommit i ett annat läge efter införandet av lagen den 22 februari 1924 angående domstols behörighet i fråga om upptagande av vissa brottmål. Enligt nämnda lag gäller nämligen beträffande mål, för vilka speciella forumbestämmelser icke finnas stadgade, att häktad person kan, därest så finnes lämpligt, vid den allmänna underrätt, där han först tilltalats, ställas under åtal jämväl för brott, begånget inom annan allmän underrätts domvärjo. Då vid åtal för de förbrytelser, varå de särskilda forumbestämmelserna för postfunktionärer numera komma i tillämpning, den brottslige i allmänhet hålles häktad, skulle sålunda intresset att under en och samma domstols behandling lägga brott, begångna under skilda domstolars domvärjo, kunna även beträffande ifrågavarande personer tillgodoses genom de i nyssnämnda lag för brott i allmänhet stadgade reglerna.

Vad i övrigt på sin tid anförts såsom skäl för ifrågavarande särskilda forumbestämmelser synes ej heller vara av beskaffenhet att böra hindra den nu föreslagna reformen. Det har av generalpoststyrelsen vitsordats, att de fall äro sällsynta, då ifrågavarande slag av brott begås under resa. Och om så sker, kan å andra sidan ovisshet råda jämväl beträffande det län, där förbrytelsen skett. I sådant fall lämnar den nu till upphävande föreslagna forumbestämmelsen icke svar på spørsmålet, vid vilken domstol brottet skall åtalas. Särskilda forumbestämmelser för detta fall torde för övrigt icke beträffande ifrågavarande slag av brott vara erforderliga i högre grad än i avseende å många andra brottstyper, där sådana bestämmelser saknas.

På nu anförda skäl och då ifrågavarande undantagsbestämmelser icke längre äro ägnade att tillgodose de syftemål, som motiverade deras tillkomst, utan tvärtom måste sägas kunna medföra, att handläggningen av hithörande mål fördröjes och i åtskilliga avseenden försvåras, får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1930.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Larson* i Lerdala, *Klefbeck*, *Anderson* i Hägelåkra, *Svenson* i Eskhult, *Teodor Julin* och *Pålsson*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i Halmstad, *Lindley*, *Olsson* i Ramsta, *Hedlund* i Östersund, *Johansson* i Brånalt, *Christenson* och *Rudén*.
